

Warszawa, 17 marca 2026 r.

**Stanowisko Unii Metropolii Polskich
w sprawie roli miast i obszarów metropolitalnych
w perspektywie finansowej UE na lata 2028–2034**

Polskie miasta należą do najszybciej rozwijających się ośrodków miejskich w Europie. Analizy gospodarcze (m.in. Oxford Economics z lutego 2026 r.) wskazują, że Warszawa i inne duże, polskie miasta pozostaną w najbliższych latach jednymi z najsilniejszych gospodarczo miast kontynentu. Rozwój ten opiera się na rosnącej produktywności, dynamicznym rozwoju usług technologicznych i finansowych oraz silnej integracji z europejską gospodarką.

Znaczenie miast potwierdzają również dane europejskie – ponad 75% mieszkańców UE mieszka w miastach, które generują około 85% PKB Unii. To w obszarach miejskich realizowana jest większość działań związanych z transformacją energetyczną, transportem publicznym, cyfryzacją usług publicznych czy polityką mieszkaniową. Skuteczność polityk europejskich w dużej mierze zależy więc od zdolności miast do ich realizacji.

Największe miasta i ich stowarzyszenia metropolitalne czują się odpowiedzialne nie tylko za siebie, ale również za rozwój gmin wchodzących w skład ich obszarów funkcjonalnych – w tym także za gminy, które samodzielnie nie dysponują odpowiednią infrastrukturą transportową czy dostępem do usług publicznych. To metropolie organizują dziś systemy transportowe, rynek pracy, dostęp do edukacji wyższej czy usług zdrowotnych dla szerokiego zaplecza regionalnego. Dlatego przy projektowaniu nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2028-2034 obszary metropolitalne – obejmujące liczne gminy wiejskie oraz miejsko-wiejskie – powinny być wyraźnie uwzględnione w systemie planowania i podziału środków rozwojowych. Pomijanie ich roli oznaczałoby ignorowanie rzeczywistych procesów gospodarczych i społecznych zachodzących w Polsce.

Nowa polityka rozwoju wymaga partnerstwa z miastami

Dotychczasowy system programowania i wdrażania funduszy europejskich w Polsce opierał się w dużej mierze na roli regionów. Doceniamy ich wkład w rozwój kraju, jednak rzeczywistość społeczna i gospodarcza ulega szybkim zmianom. Procesy urbanizacji przyspieszają, a obszary metropolitalne są dziś naturalnym miejscem życia, pracy i edukacji dla milionów mieszkańców kraju. Dlatego nowoczesna polityka rozwoju państwa nie może być projektowana bez systemowego udziału miast i ich obszarów funkcjonalnych.

W tej sytuacji skuteczna polityka rozwoju powinna opierać się na partnerstwie rządu, regionów i miast. Samorządy lokalne realizują znaczną część inwestycji infrastrukturalnych, społecznych i środowiskowych, a ich udział w projektowaniu programów inwestycyjnych będzie zwiększał trafność interwencji oraz dopasowanie działań i projektów do realnych potrzeb mieszkańców.

Silne miasta wzmacniają jednocześnie rozwój regionów. Zapewniają dostęp do rynku pracy, edukacji, opieki zdrowotnej oraz usług publicznych dla mieszkańców obszarów je otaczających. Inwestycje w rozwój miast przynoszą więc korzyści także mniejszym miejscowościom i obszarom wiejskim. Siła metropolii nie jest teoretyczna – jest jednym z realnych fundamentów współczesnego rozwoju Polski. Rozwój największych miast i ich obszarów funkcjonalnych przekłada się na wzrost wpływów podatkowych do budżetu państwa, co z kolei umożliwia stymulowanie aktywności gospodarczej w regionach słabiej rozwiniętych. Rozwój gospodarczy obszarów metropolitalnych jest szczególnie istotny w kontekście zmniejszającej się dostępności funduszy unijnych dla regionów lepiej rozwiniętych lub przejściowych (nadal wewnątrznie mocno zróżnicowanych pod względem społeczno-gospodarczym czy dostępu do usług).

Udział miast w przygotowaniu Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego

Unia Metropolii Polskich przyjmuje z zadowoleniem decyzję Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej o powołaniu zespołu wspierającego przygotowanie Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego dla Polski na lata 2028–2034. Rozumiemy, że w jego składzie każdy z marszałków województw posiada swoje miejsce, co odzwierciedla rolę regionów w systemie wdrażania polityki spójności. Jednocześnie nie możemy ukrywać rozczarowania faktem, że pozostałe jednostki samorządu terytorialnego mają do dyspozycji jedynie trzy miejsca w tym gremium. W praktyce oznacza to, że ogromna część samorządu terytorialnego – w tym największe miasta i obszary metropolitalne – nie posiada adekwatnej reprezentacji w pracach nad jednym z najważniejszych dokumentów rozwojowych państwa. Liczymy również, że – podobnie jak marszałkowie województw – miasta otrzymają możliwość udziału w dedykowanych warsztatach i spotkaniach konsultacyjnych dotyczących przyszłego budżetu UE tym bardziej, że miasta i ich obszary funkcjonalne miały w dotychczasowych perspektywach finansowych UE ogromne znaczenie w projektowaniu i wdrażaniu polityki spójności. Sądzymy, że ze względu na nasze doświadczenie oraz znajomość codziennych problemów naszych mieszkańców nasz głos w dyskusji nad przygotowaniem PPKiR oraz projektu Krajowej Strategii Rozwoju Terytorialnego jest kluczowy, zaś wspieranie miast jest elementem polityki regionalnej, a nie jej konkurencją.

W naszej opinii Plan Partnerstwa Krajowego i Regionalnego powinien zawierać wyraźny komponent miejski przygotowany we współpracy z miastami. Powinien on obejmować diagnozę wyzwań miejskich obszarów funkcjonalnych, planowane inwestycje, mechanizmy zarządzania oraz instrumenty finansowe i terytorialne. Bez silnego komponentu miejskiego spada efektywność polityk UE i osłabia się zdolność absorpcji środków. Postulujemy również zagwarantowanie minimalnej alokacji na zintegrowany rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych na poziomie co najmniej 8% środków. Zapewni to stabilność finansowania inwestycji w tych obszarach i umożliwi planowanie projektów w perspektywie wieloletniej.

Miasta jako kluczowi partnerzy transformacji i innowacji

Miasta i ich obszary funkcjonalne odgrywają szczególną rolę w realizacji europejskiej transformacji energetycznej. To na poziomie lokalnym realizowana jest większość działań związanych z modernizacją budynków, rozwojem transportu publicznego, odnawialnych źródeł energii oraz poprawą efektywności energetycznej. Miasta i ich obszary funkcjonalne są również naturalnymi ośrodkami innowacji i przedsiębiorczości oraz obszarami, gdzie skoncentrowany jest potencjał B+R. W kontekście powstającego European Competitiveness Fund powinny być zatem traktowane jako ważni partnerzy w rozwoju technologii i ekosystemów innowacji.

Współpraca z rządem i stabilne ramy dla metropolii

Miasta zrzeszone w Unii Metropolii Polskich wielokrotnie pokazywały, że są gotowe do konstruktywnej współpracy z rządem. Dowodem tego było m.in. odpowiedzialne podejście do propozycji Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących ustawy o zrównoważonym rozwoju miast. Liczymy na wzajemność w tej współpracy.

Chcemy jasno podkreślić, że miasta i ich obszary funkcjonalne nie mogą być traktowane jako drugorzędny aktor w podziale środków europejskich. Nie możemy zgodzić się na sytuację, w której środki dla nich są jedynie pozostałością po innych politykach – zgodnie z zasadą: „ile zostanie, tyle dostaną miasta”. Miasta są jednym z najważniejszych motorów wzrostu gospodarczego Polski i powinny być traktowane z należytą powagą w procesie planowania przyszłych inwestycji.

Apelujemy w tym kontekście o przyspieszenie prac nad rozwiązaniami prawnymi, umożliwiającymi stworzenie nowoczesnego systemu zarządzania obszarami metropolitalnymi w Polsce. Liczymy, że w niedalekiej przyszłości metropolie otrzymają adekwatne rozwiązania prawne, uwzględniające specyfikę poszczególnych miejskich obszarów funkcjonalnych.

Unia Metropolii Polskich deklaruje gotowość do współpracy przy przygotowaniu Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028–2034. Jednocześnie podkreślamy, że projektowanie skutecznej polityki rozwoju Polski bez realnego udziału miast i obszarów metropolitalnych nie przyniesie oczekiwanych efektów. Metropolie są dziś miejscem koncentracji kapitału ludzkiego, innowacji i przedsiębiorczości oraz przestrzenią życia milionów mieszkańców. Dlatego oczekujemy, że miasta będą traktowane jako pełnoprawny partner rządu w procesie planowania i realizacji polityk rozwojowych.

**Przewodniczący Rady
Unii Metropolii Polskich**

**Rafał Trzaskowski
Prezydent m.st. Warszawy**

